

LESNI DELAVEC

Glasiło Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, pol-
oleta 13 Din, četrtletno 6 50 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi
nčunajo po 2, pri trikratni objavi po 1'80 in pri večkratni objavi po 1'40 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. —
Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 16.

Ljubljana, dne 15. avgusta 1924.

Leto III.

Prispevki in podpore.

Članek in pa tabele, ki sem jih v zadnji številki našega lista objavil in v katerih sem označil, kako si uredbo prispevkov v naši strokovni organizaciji predstavljam, so dali zlasti v Ljubljani povod za živahno diskuzijo. Sodrugi so debatirali v delavnicah in na shodih. Največje zanimanje je vzbudilo vprašanje, tičoč se uvedbe bolniške podpore. Naj navedem v prvi vrsti mnenje nekaterih naših podružnic na deželi. Sodrugi v Starem trgu na primer vsako zvišanje prispevkov odklanjajo, ker se boje, da bi njihova podružnica zaradi tega utrpela zgubo na članstvu. In ker so to mnenje izrekli še predno so prečitali dotični članek, predpostavljam, da še niso vedeli, da je v II. in III. razredu predvideno povišanje spričo nizke veljave današnje valute zelo neznatno. Saj se gre samo za 50 para. Niso pa najbrže tudi računali s tem, da predvidena regulacija podpor tako malenkostno povišanje prispevkov daleko odtehta. Končno pa najbrže tudi niso mislili na to, da pri sedanjih podporah nikakor ostati ne more, ker vsled svoje malenkosti tudi najskromnejšim potrebam prizadetih članov ne odgovarjajo. Ako pa hočemo našim članom kaj nuditi, tega brez povišanja prispevkov ne bomo dosegli. Bojazen starotržkih sodrugov, da bo njihova podružnica vsled zvišanja prispevkov utrpela zgubo na članih, ni utemeljena, ker nas stara praksa uči, da upošteva vsak delavec le tako organizacijo, katera ima denar in ki je v stanu, da mu v raznih prilikah in neprilikah seže pod pazduho. Strokovna organizacija z malimi ali nobenimi podporami nima za delavca nobene privlačne sile. Naša razredna strokovna organizacija mora svojemu namenu tudi v vsakem oziru odgovarjati. Brez potrebnih sredstev svojega vzvišenega poklica vršiti ne more. Pričakovati pa nimamo od nikoder ničesar, dati torej moramo naši organizaciji potrebna sredstva sami. Ravnati se po raznih klerikalnih bratovščinah, združenih v takozvani Jugoslovanski strokovni zvezi, se kot razredna delavska strokovna organizacija ne moremo, ako nočemo zgrešiti svojega cilja. Obče pa je znano, da so zelo redke in maloštevilne klerikalne organizacije že zbog svojih malenkostnih prispevkov, podobne žegnu svetega Blaža, ki nič ne škoduje. Zato pa tudi ne bomo nikoli slišali, da je kaka klerikalna organizacija kedaj izvedla kako mezдно gibanje, in to iz enostavnega razloga, ker so brez denarja in eksistirajo samo na papirju.

Upam, da bodo starotržki sodrugi to upoštevali.

Kakor se nam poroča iz Črne v Mežiški dolini se tam mošnji sodrugi povišanju prispevkov ob istočasnem povišanju podpor in uvedbo bolniške podpore ne protivijo. Njihovo mnenje glede bolniške podpore pa je, da bi se ista članom v slučaju bolezni, ako ta bolezen ne traja vsaj cele tri tedne, sploh ne izplačevala, zato pa naj bi se bolniške podpore iz-

plačevale od prvega dne bolezni onim članom, kojih bolezen traja preko tri tedne. Kakor videti, presoajo sodrugi v Črni stvar s popolnoma pravilnega stališča, da je tisti, ki ga muči bolezen dalje časa, podpore že zato nujno potreben, ker ga je njegova bolezen navzlic bolniški podpori od strani Okrožnega urada gospodarsko popolnoma izčrpala. Da je ta nazor pravilen, bo menda priznal vsakdo. Predlog sodrugov v Črni je vsekakor uvaževanja vreden, že zaradi tega, ker dokazuje, da se jim gre za to, da se sredstva naše skupne strokovne organizacije na eni strani po možnosti varujejo, na drugi strani pa dokazuje ta predlog tudi, da so se sodrugi v Črni v strokovno organizacijo že globoko uživali in da je njihov predlog sad resnega razmišljanja.

Od drugod od naših podružnic nismo dobili do sedaj še nobenih predlogov, vem pa, da je ideja uvedbe redne bolniške podpore v naši strokovni organizaciji v splošnem simpatična.

Predno preidem na diskusije, katere so se vršile z ozirom na moj članek glede regulacije prispevkov in podpor na shodih ljubljanskih lesnih delavcev, se hočem še ozreti na mnenje, ki so ga izrazili sodrugi v nekaterih delavnicah. — Pri tvrdki Binder so bili sodrugi nazora, da bi nemara bilo boljše, v mojem članku predvideno uvedbo bolniške podpore opustiti, na mestu tega pa — so dejali — bi kazalo za toliko, kolikor bi znašala bolniška podpora, še zvišati v mojem članku predvideno višino brezposelne podpore. Sodrugi od Binderja popolnoma razumem. Letošnja brezposelnost, katera se je trenutno sicer nekoliko ublažila, jim je dala dosti povoda za to, kajti mnogi ljubljanski lesni delavci so bili po brezposelnosti prizadeti in so hudo trpeli, podpore pa, ki so jih prejemale, so bile premalenkostne. Vrhutega je za pričakovati, da bo v jeseni, posebno pa po zimi, nastopila zopetna in morda še občutnejša brezposelnost. Želja sodrugov pri Binderju, da se ljubljanski lesni delavci proti brezposelnosti zavarujejo potom čim višje brezposelne podpore, je torej razumljiva. Pozabili pa so, da je imela naša strokovna organizacija neprestane izdatke v obliki izrednih podpor, za katere so prosili mnogi dalje časa bolni člani. Moj namen pa je bil izredne podpore bolnim članom ukiniti ali pa vsaj izdatno omejiti, na mesto teh pa uvesti za dalje časa bolne člane redno podporo. Ako bi se pa zneske, ki sem jih določil kot bolniško podporo, priklopilo k brezposelni podpori, kakor sem jo označil v zadnji številki „Lesnega delavca“, tedaj bi se postavke brezposelne podpore v resnici še znatno zvišale, odpadla bi pa redna podpora bolnim članom in to bi pomenilo, da bi se moralo tudi še nadalje izplačevati izredne podpore. Tako visoke brezposelne podpore in še izredne podpore, pa bi dohodki tudi po novih prispevkih nikakor ne prenesli. Poleg tega ne smemo pozabiti, da se dohodke

strokovne organizacije, katera noče in ne sme zgubiti svoj borbeni značaj, ne smejo uporabljati za same podpore. Povdarjam, da razumem stališče sodrugov pri Binderju, toda kakor bi rad, ga v interesu naše strokovne organizacije akceptirati ne morem, ker je brez nadaljnega povišanja neizvedljivo. Zneski, ki sem jih predvidel kot bolniško podporo, se k brezposelni podpori priklopiti ne morejo, tudi takrat ne, če se redna bolniška podpora ne bi uvedla, ker morajo v tem slučaju ostati ti zneski rezervirani za izplačevanje izrednih podpor, katerim bi se tudi v bodoče ne bilo mogoče izoginiti.

Povišanje brezposelne podpore, kakor to žele sodrugi pri Binderju, bi bilo mogoče le tedaj, če bi se prispevki v I. razredu tedensko določili 6 Din. To bi pa v skrajnem slučaju za enkrat prenesla samo Ljubljana. Za ostale kraje bi bila za enkrat obremenitev pretežka, zato svarim, da bi se šlo preko one mere prispevkov, ki jo predvideva dotična tabela v zadnji številki našega lista.

Upam, da bodo sodrugi pri Binderju navedene razloge za odklonitev njihovega mnenja dobrohotno uvaževali.

Pri zadnji odborovi seji ljubljanske podružnice sem postal pozoren na besede, ki jih je v zadevi uvedbe bolniške podpore izrekel s. Naglič. Opozarjal je namreč na to, da sem v zadnjem članku predvidel, da morajo vsi člani, ki prejemajo kako podporo, tudi redno plačevati svoje tedenske prispevke, in je dejal, da so prišli sodrugi v delavnici na sled, da bi bolniška podpora bila preneznatna, če bi bolani član moral plačevati tudi tedenske prispevke.

Tu moram priznati, da je imel s. Naglič prav. Ako bi bolni in do bolniške podpore opravičeni član moral plačevati pri tej višini, kakor sem jo določil, tudi svoj tedenski prispevek, tedaj bi bolniška podpora res bila premala. Poiskati bo torej treba drugo formulo in sicer tako, ki bi bolanemu članu v prejšnji številki označeno višino bolniške podpore v celoti zasigurala. Dalo bi se to doseči na ta način, da bi bolani član za prvih štirinajst dni, ko ne bi imel pravice do bolniške podpore, tudi ne plačal dveh tedenskih prispevkov. Za nadaljni čas bolezni bi pa kazalo v prejšnji številki določeno bolniško podporo povišati za dinar dnevno, zato pa bi moral bolani član za čas, za katerega bi prejemal bolniško podporo, tudi redno plačevati svoje tedenske prispevke. In kakor sem že zgoraj povedal, bi bil tudi predlog sodrugov v Črni sprejemljiv, ki se, kakor rečeno, glasi, da izpod treh tednov bolezni se bolniška podpora sploh ne izplačuje, ako pa traja bolezen dalje kakor tri tedne, tedaj se izplačuje za ves čas, tudi za nazaj do prvega dne pričetka bolezni. V tem slučaju bi pa razmerje moralo ostati približno enako, kakor ga navajam jaz, namreč, da bi moral biti bolni član, kojega bolezen traja ne cele tri tedne, od plačevanja prispevkov za ta čas oproščen. Ker bi pa pri bolezni, trajajoči nad tri tedne, prejel bolni član podporo tudi za nazaj, bi tudi moral poravnati zaostale tedenske prispevke. Toliko bi bilo razlike.

Ako se bolniška podpora uvede, sem prepričan, da se bo že našla kaka forma. Glavno bo pri tem itak le, da se prizadetim članom pomaga.

Naj mi bo dovoljena še omeniti razprave o regulaciji prispevkov in podpor na polletnem občnem zboru podružnice ljubljanskih lesnih delavcev, ki se je vršil dne 3. avgusta t. l. in ki se je nadaljevala dne 10. t. m. Ko sem končal z izvajanjem, v katerih sem dokazoval potrebo regulacije in podpor ter utemeljeval uvedbo redne bolniške podpore na polletnem občnem zboru, je vstal s. Lancoš ter izjavil, da nobene regulacije ni potrebne in kratkoma predlagal naj ostane vse pri starem. Bil sem osupnjen, zbrani sodrugi pa so spričo prestale in grozeče nove brezposelnosti ostali napram mnenju s. Lancoša popolnoma hladni.

Sodrug Kordič je v daljšem govoru plediral tudi povišanje prispevkov. Posebno važnost je polagal na zvišanje brezposelne podpore. Uvedbo bolniške podpore pa je odklanjal. Tudi s tem se ni strinjal, da bi se normaliziralo podpore za slučaj stavke. Pravilno je dokazoval, da imajo lesni delavci v drugih državah višje prispevke, ki jih še vedno ne dosežemo, če jih prav zvišamo kakor sem predlagal jaz. Glede bolniške podpore je sicer priznaval, da jo lesni delavci v Češkoslovaški in v Švici v svojih strokovnih organizacijah imajo, skliceval pa se je na to, da so jo lesni delavci v Avstriji v svoji strokovni organizaciji odpravili itd. Sodrug Tome je uvedbo bolniške podpore hitro odpravil, rekši, da se pridružuje mnenju s. Kordiča. Jaz ne zamerim ne s. Lancošu in ne s. Tometu, ker sem prepričan, da bosta oba sodruga, ko si bosta pri sodelovanju v strokovni organizaciji pridobila nekoliko več izkustev, govorila drugače. Povdarjam pa, da bosta morala sodelovati. V nedeljo dne 20. t. m. se je diskusija nadaljevala. Zopet sem dokazoval potrebo uvedbe bolniške podpore in ravno tako mi je s. Kordič zopet nasprotoval. Končno pa bo vendar treba upoštevati, da naša strokovna organizacija bolniško podporo neprestano deli in da se navzlic bolniški podpori od strani Okrožnega urada, za bolane člane vsak trenotek po delavnicah pobira. Nisem torej nameraval nič drugega doseči kakor to, da se v zadevo spravi red in da se na mesto izrednih podpor deli vsem članom enaka redna bolniška podpora in da se pride v okom stalnemu nadlegovanju članov po delavnicah s pobiralnimi polami.

S svojim člankom sem dosegel vsaj to, da se je neodložljivo vprašanje regulacije prispevkov in podpor vsaj spravilo na tapet.

Sicer pa se ob prihodnjih praznikih vrši v Ljubljani že plenarna seja centralnega odbora Zveze lesnih delavcev, na kateri se bo o stvari razpravljalo. Razpravljalo se bo o tem tudi na glavni skupščini našega Osrednjega društva, katera se bo vršila še letos. Tako upam, da se bo vsa zadeva rešila tako kakor to interesi lesnih delavcev iziskujejo. Uverjen sem tudi, da je vseh nas želja ustvariti kar je najboljšega in da imamo vsi pred očmi porast in procvit naše strokovne organizacije ter njeno sposobnost in borbenost.

Končno bi še omenil, da se bo na plenarni seji centralnega odbora govorilo tudi o notranji in internacionalni orientaciji. Za nas v Sloveniji to vprašanje ne eksistira, kajti naše Osrednje društvo je v internacionalnem pogledu priključeno pri internacionalni „Uniji“ lesnih delavcev v Amsterdamu, na znotraj pa smo bili in bomo pri „Strokovni komisiji“. Znano mi je, da tudi sodrugi na Jugu streme za priključitvijo k internacionalni Uniji lesnih delavcev v Amsterdamu, na znotraj pa težijo za priključitvijo k centralnemu radniškemu sindikalnemu odboru, kar pa ne bo šlo brez nevarnosti za celo Zvezo. Lesni delavci v Sloveniji bi jim na tej poti slediti ne mogli. Najenostavnejše bi bilo, da se vsa Zveza na znotraj kot celota priklopi tudi k Strokovni komisiji v Ljubljani. Morda mi bo na plenarni seji dana prilika govoriti o ti zadevi jasneje.

I. T.

Brez nas.

V našem listu smo že poročali, da vlada sklicuje razne konference raznih delodajalskih organizacij v svrhu posvetovanja o načrtu novega obrtnega zakona. Rekli smo, da se je tako posvetovanje že vršilo v Beogradu in da se bo vršilo tudi v Ljubljani. Danes lahko poročamo, da se je tako posvetovanje v Ljubljani že vršilo in sicer dne 24. julija t. l. in da so se tudi pri ti priliki gospodje zastopniki delodajalskih organizacij, to pot seveda slovenskih, posvetovali lepo med

seboj, brez da bi izbrano gospodo motili kaki zastopniki delavskih strokovnih organizacij, katerih v svoji prepotenci niso povabili.

Kratko poročilo, ki ga priobčujemo radi tega, da bodo naši sodrugi videli kakšna družba je bila na tem posvetovanju zbrano, se glasi tako le:

Posvetovanje o enotnem obrtnem redu. 24. p. m. se je vršilo pri oddelku ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani pod predsedstvom svetnika g. dr. F. Rateja posvetovanje strokovnih gospodarskih korporacij glede načelnih vprašanj za sestavo obrtnega reda. Posvetovanja so se udeležili: za trgovsko zbornico g. dr. J. Pretnar, za Zvezo industrijcev g. dr. A. Golia, za Zvezo gremijev tajnik g. Ivan Mohorič, za Zvezo obrtnih zadrug v Ljubljani gg. Ravnikar, Primožič in Kaizer ter za Splošno zvezo obrtnih zadrug v Mariboru načelnik g. F. Bureš. Predsednik je uvodoma opisal dosedanje delo uradniške komisije za sestavo novega obrtnega reda, ki jo je imenoval minister dr. H. Krizman in v kateri so poleg načelnika gosp. Krpana in dveh sekretarjev ministrstva za trgovino in industrijo zastopani tudi vsi predstojniki pokrajinskih oddelkov ministrstva. Ta komisija je imela do sedaj dve konferenci in se je na drugi odločila, da zasliši, preden preide v razpravo o podrobnosti načrta splošnega dela enotnega obrtnega zakona, mnenje gospodarskih korporacij v posameznih pokrajinah glede načelnih vprašanj. Živahna razprava, katere so se udeležili vsi zastopniki, je pokazala potrebo, da se osnuje pri Trgovski in obrtniški zbornici posebna komisija, ki naj bi v vseh podrobnostih s posameznimi skupinami interesentov, kakor tudi z zastopniki gospodarskih organizacij, proučila ta dalekosežna vprašanja, da bi mogla postaviti konkretne predloge za bodoči enotni obrtni zakon. Med delegati je v splošnem vladala popolna soglasnost v naziranju glede posameznih vprašanj in je bila ob zaključku posvetovanja zbornici poverjena naloga, da sestavi komisijo za izvedbo ankete za proučitev vseh vprašanj v podrobnostih.

Tako torej, Zvezo industrijcev se smatra za strokovno in gospodarsko organizacijo in se kot tako pri tako važnih momentih, kakor je obrtni zakon, v polni meri upošteva, delavskih strokovnih organizacij pa se prezira in se jih ne smatra za vredne, da bi potom svojih zastopnikov sodelovale pri vstvarjanju zakona, ki v veliki meri zadeva tudi delavce! To je škandal prve vrste. Vsa ta gospoda je postala že tako ohola, da celo delavske zbornice ni povabila na sodelovanje! In vendar bodo morali tudi delavci v mnogem oziru upoštevati ta zakon, po katerem se v pogostih slučajih bo delila tudi njim pravica. Lepa je taka demokracija!

To, kar se dogaja glede osnutka za novi obrtni zakon, je čisto navadna lumparija, katera se mora že sama na sebi maščevati. Noben človek, ki si je ohranil še količkaj zdrave pameti, ne more od delavcev zahtevati, da bi priznavali zakon, katerega so zmašili skupaj njih izraziti interestni nasprotniki pri zaprtih vratih. Tako postopanje presega vse meje dopustnosti in je kruta žalitev delavstva, zato upamo, da bo nova vlada ta postopek primerno korigirala.

Očividno ohola gospoda računa z dejstvom, da delavstvo ni dovoljno strokovno organizirano, da so delavske strokovne organizacije jako šibke, vsled česar se ne morejo dovolj glasno oglašati, in da se radi tega tudi ni treba na mnenje in potrebe delavstva ozirati. Iz tega naj sledi zlasti za lesne delavce pouk, ki naj jih napoti na delo za neumorno agitacijo in pridobivanje novih članov za svojo strokovno organizacijo. Ta slučaj je eden izmed tisočerih, ki mora tudi najbolj zabitemu človeku dokazati kako krvavo nujno rabimo močno strokovno organizacijo. Ob enem mora postati jasno tudi onim lesnim delavcem, ki žive v usodepolni zmoti, da je strokovna orga-

nizacija tukaj le za slučaj kakega mezdnege gibanja, kako velikanske in dalekosežne naloge strokovna organizacija ima. Da se pomanjkanje velikih in jakih strokovnih organizacij nad delavstvom maščuje, nam pač najbolj izpričuje delo okoli novega obrtnega zakona.

Iz delavnic.

Mizarski mojster T. v Ljubljani je nedavno tega sprejel v delo nekega mizarskega pomočnika. Mojster T. in pomočnik sta se ustmeno pogodila za plačo, vrhutega sta se tudi dogovorila, da nastopi pomočnik delo pri T. v lastnosti poslovodje. Smatrati je torej bilo, da bo mizarski mojster T. pač gledal na to, da bo razmerje med njim in njegovim novim poslovodjo pač tako, da bo vladala obojestranska zadovoljnost, ker po človeški pameti od zadovoljnosti zavisi silno mnogo. Novi poslovodja se je sicer trudil, da svoji nalogi kot tak zadosti, priznanje od strani mizarskega mojstra T. za trud napram poslovodji pa je bilo zelo slabo. Ni trajalo namreč dolgo in mizarski mojster je svojemu poslovodji, ne da bi ga o tem obvestil, še manj pa da bi se z njim dogovoril, reducirao pogojeno plačo! Mizarski mojster T. je potemtakem v delo sprejetemu poslovodji dano besedo glede plače kratkomalo prekršil in snedel! Oba, mojster in poslovodja, sta se domenila kakor rečeno ustmeno — brez prič. Naivni poslovodja je pač živel v domnevi, da tudi ustmeni dogovor nekaj velja, ker je med možmi vsaj tak običaj. Mizarski mojster pa je svojega poslovodjo v tej dobri veri temeljito prevaral.

Iz tega slučaja se ljubljanski mizarji in lesni delavci sploh prav lahko pouče, koliko je verjeti danim besedam delodajalcev in da proti njim posameznik ne opravi ničesar. Gospode delodajalce je mogoče držati v šahu le tedaj, če delavstvo razpolaga z dobro in čvrsto organizacijo.

Da pa je mizarski mojster T. radi par kron sposoben takega figamostva, tega vendar ne bi bili verjeli.

Tovarna za učila v Ljubljani.

V ti tovarni so v zadnjem času sprejeli nekaj mizarjev v delo. Prav je tako. Mi gotovo nimamo ničesar proti temu, če se pri nas tudi ta panoga industrije razvije. In ne le da nimamo ničesar proti temu, celo veseli smo, da se je pričelo šolske potrebščine — katere se je dosedaj naročavalo v inozemstvu — izdelovati doma. Vrhutega bodo te potrebščine izdelovali domači mizarji, kar bo kolikor toliko tudi vplivalo ugodno na domači delovni trg. Do tu bi torej bilo vse v redu. Kar se nam pa ne dopade, pa je to le: Pred kratkim je bil menda na priporočilo ravnatelja „Učiteljske tiskarne“ sprejet neki baje tudi mizar, ki je popreje nekje tam v Tacnu čnilo (tinto) kuhal. Izgleda kakor da bi se bil v tovarno za učila priženil, kajti svoj „bališ“ je pripeljal v obliki skobelnika (Hobelbank) in vsega svojega mizarskega orodja, kolikor ga je pač imel. Menimo, da če so gospodje lastniki tovarne spravili toliko denarja skupaj, da so lahko zgradili tovarno, bodo tudi imeli še vedno toliko sredstev, da bodo nakupili potrebne skobelnike in orodje. Taka moda bi bila namreč nekoliko preveč idilična, in prav čudno bi izgledalo, če bi se poleg nezadostnih plač hotelo v Ljubljani še uvajati navado ali bolje rečeno razvado, da bi delavci mizarji morali imeti tudi svoje skobelnike in orodje. Da bi gospodje delodajalci mizarske stroke tako novost z veseljem pozdravili, o tem ni nobenega dvoma. Drugače bi pa izgledalo pri pomočnikih, če bi pri svojih pičlih plačah morali še kupovati orodje. Mizarski pomočniki si pri današnjih plačah ne morejo privoščiti niti poštene hrane, ne pa da bi bili v stanu dovoljevati si še luksuz lastnega orodja. Kako naj označimo potem tako

dejanje človeka, ki poleg svoje delovne sile ponudi tovarni še svoje orodje? Vsekakor se bomo za stvar zanimali, danes vrlega možakarja še ne poznamo natančno, to pa vemo, da strokovno organiziran ni. Vemo tudi to, da se je na vprašanje, če je organiziran, delal strašno naivnega, kakor da bi strokovna organizacija lesnih delavcev datirala od danes in kakor bi se Tacen poleg Ljubljane nahajal nekje v Avstraliji. Skratka, mož se je na lep način vtihotapil v Ljubljano in se ni prav nič vprašal, kako je s sklepom treh mesecev. V Ljubljani smo imeli že vsake vrste slučajev, vendar pa se je s časoma vsaka stvar, in če je bila še tako neprijetna in fatalna, vsakokrat tako uredila, da je bilo prav. Že v naprej lahko rečemo, da se bo tudi ta zadeva uredila tako, kakor to odgovarja interesom ljubljanskih lesnih delavcev. Odvisno bo le od dotičnega Tačana ali se bo to zgodilo z njegovim sporazumom ali pa brez njegovega sporazuma. Zgodilo pa se bo na vsak način, ker je popolnoma izključeno, da bi si ljubljanski lesni delavci pustili kvariti stvari, za katere so doprinesli že toliko žrtev.

Še nekdo drugi se nahaja v tovarni za učila, s katerim bo istotako treba spregovoriti resno besedo, ako ne bo krenil zopet na pravo pot. Morda bo dotičnih razumel, zato ga za enkrat ne bomo imenovali. Imenovati ga tudi nečemo iz razloga, ker nas je samih sram obešati na veliki zvon, da se v naših vrstah najde tudi star ljubljanski mizar, ki je bil sicer vedno na svojem mestu, ki pa se na svoja stara leta kar na enkrat hoče postavljati na stališče nezrelega fantina. Ej, stari prijatelj, nikar si ne domišljuj, da imaš v tovarni za učila zagotovljen penzijo. Ako ti ni bilo nekaj prav, veš, kje se nahaja tajništvo naše strokovne organizacije, kam bi bil prišel in povedal, kaj hočeš imeti. Sedaj ti na stara leta prav slabo pristojta igrati vlogo zgubljenega sina. Zapomni si, da še ni konec vseh dni in da boš preje rabil strokovne organizacije kakor pa ona tebe. Saj veš kako je, danes je mizarski pomočnik tukaj, jutri tam.

Stanovanjska beda.

Stanovanjska beda ni doma samo v mestih in v industrijskih centrih, temveč tudi v takih krajih in pri takih posameznih podjetjih, kjer tega res ne bi bilo treba, osobito pa ne pri lesnoindustrijskih obratih, pri katerih bi se gotovo izplačalo, skrbeti za taka stanovanja, ki bi svojemu namenu tudi odgovarjala. Toda ravno pri lesnoindustrijskih obratih je stanovanjska mizerija večja in hujša kakor povsod drugod. To razmerje pa ne datira samo iz povojne dobe, temveč pohaja kot podedovan šlendrijan in kot znak skoposti ter dobičkaželjnosti lesnoindustrijskih podjetnikov že iz predvojne dobe. Delniške družbe kakor tudi posamezni posestniki lesnoindustrijskih obratov si stanovanjske prilike svojih delavcev predstavljajo in tudi rešujejo kaj enostavno. Posledica tega enostavnega reševanja so običajno zelo primitivne barake. Da se za take barake ne porabi najboljši material in da se pri gradnji gleda na to, da se porabi čim manj lesa, to je že v intencijah kapitalistično-dobičarske mentalitete vsacega podjetnika. In tako se dogaja, da delavci v teh barakah po zimi zmrzujejo, po leti se pa od vročine dušijo. Dogaja se tudi to, da delavcem v taka stanovanja dežuje in skozi šprajne burja brije. Z lučjo pri belem dnevu je treba iskati tistega podjetnika, ki bi skrbel delavcem v takih „naturalnih“ bivališčih za poštene postelje, posteljnino in snago. V glavnem se to tiče barak za samce, stanujejo pa v njih pogostoma tudi delavci s svojimi družinami. Na „pričnah“ po navadi najdeš kake cunje, v najboljšem slučaju pa kako staro, rešetno podobno konjsko odejo, spodaj v prični pa nekaj popolno zmlete slame. Znano je, da se pri lesnoindustrijskih podjetjih silno rade drže bolhe, ki imajo v žaganju, posebno

ako se žaganje še zmoči, nekako naravno leglo. Kako šele izgleda v takih pričnah, v katerih morajo ljudje spati, si ni težko zamisliti. Od dela izmučeni delavec postane ponoči pravcata žrtev, ki jo trpinčijo bolhe in čestokrat tudi stenice. In to naj bo počitek! ...

Kaj čuda, da se mnogi delavci pri lesnoindustrijskih obratih skušajo izogniti idiličnim pričnam in da v poletnem času raje prenočujejo na trdih dilah na prostem ali pa celo na strehah samih barak. To pa ni vselej varno, ker so strešne deske takih barak pogostoma tudi že trhle.

Zanimiv slučaj, ki pa se je končal za delavca z jako fatalno posledico, se je pripetil baš radi gori omenjenih razmer dne 30. julija t. l. v Črni s. Andreju Šiferju pri lesnoindustrijskem podjetju grofa Jurija Thurna v Mežiški dolini. S. Šifer, hoteč se izogniti armadi bolh, je zlezel na streho neke ute, da tamkaj prenoči. Ker pa so bile strešne deske trhle, se je s. Šifer vdrl in si pri padcu polomil rebra.

Ta slučaj dokazuje, kako nujno potrebno bi bilo, da bi pristojne oblasti prisilile lesne industrije, graditi poštene, zidane stanovanjske hiše za svoje delavce in da bi se vsa ta delavska stanovanja podvrgla stalnemu sanitarnemu nadzorstvu ter podjetnika za ugotovljene nedostatke in nesnago občutno kaznovalo.

Shodi

Stari trg. Dne 20. julija t. l. se je vršil v Starem trgu izredni sestanek podružnice lesnih delavcev. Predsedoval mu je sodrug V. Vrhovec. Prisostvoval je sestanku tudi s. Bradeško iz Ljubljane. Sodrug Bradeško se je najpopreje zahvalil starotrškim sodrugom za sprejem ljubljanskih sodrugov ob priliki njihovega izleta. Na to je obrazložil naše stališče do takozvanih jugofašistov, oziroma orjunašev, ki jih podpira režim in kojih namen je med drugim tudi ta, da delavstvo onesposobe za vsako akcijo proti kapitalistom. Razložil je tudi, kako podjetniki sedaj nastopajo proti vsaki težnji delavcev in kakšna mora biti naša strokovna organizacija, če bodo hoteli biti lesni delavci kos svojim nalogam.

Po govoru s. Bradeška se je razvila o nekaterih iznešenih mislih razprava, nakar je predsedujoči dobro uspeli sestanek zaključil.

Milanov vrh. Dne 19. julija t. l. se je na Milanovem vrhu vršil dokaj dobro obiskan shod lesnih delavcev. Poročilo o delovanju podružničnega odbora je podal predsednikov namestnik, na to je o splošnem položaju obširno poročal s. Bradeško iz Ljubljane. V prvi vrsti je govornik razložil pomen strokovne organizacije, katera je baš v sedanji gospodarski krizi, katera je zavládala v državi in v celi Evropi, zadobila posebne važnosti. Kapitalistični krogi razlagajo vzroke draginje zelo enostavno trdeč, da draginjo povzročajo visoke delavske plače in kratek delovni čas. Seveda, krivi so delavci kakor običajno! Svoj lastni pohlep po dobičkih kratkomalo zamolče. Sedanji čas krize brezobzirno porablja za pritisk na delavce na ta način, da popolnoma protizakonito podaljšujejo delovni čas in krajšajo itak že nezadostne plače.

S podaljšavanjem delovnega časa se brezposelnost le še povečuje. Brezposelnost pa je delodajalcem dobro došel moment za pritisk na delavce. Iz tega sledi, da si kapitalistični krogi brezposelnost žele. Ker pa sili beda in pomanjkanje brezposelne delavce, da ponujajo svojo delovno silo za vsako ceno, je dolžnost vseh nas, da smo člani strokovne organizacije ter da vršimo napram njej našo dolžnost, to je da plačujemo redno naše prispevke že radi tega, da bo imela ta strokovna organizacija vedno dovolj sredstev za podpiranje svojih brezposelnih članov. Le tako je mogoče, da pretečo nevarnost konkurence nezaposlenih delavcev zaposlenim vsaj znatno omejimo, če že ne popolnoma

preprečimo. Nadalje poziva s. Bradeško sodruge na Milanovem vrhu naj bodo solidarni in s složnim delom pripomorejo k povzdigi skupne strokovne organizacije. Usoda delavstva na Milanovem vrhu v resnici ni zavidanja vredna. Zapuščeno in osamljeno živi oddaljeno od ljudi, sredi gozdov. Prilike za naobraževanje ni, kakega poštenega razvedrila ni, celo otroci, katerih je precej, ostajajo brez vsakega šolskega pouka! Podjetje ne stori v tem pogledu ničesar, oblasti tudi ne in tako rastejo šoloobvezni otroci tja vendar!

Za silo bi za odraščene bila potrebna vsaj knjižnica. Čeprav morda ne znajo vsi delavci čitati, vendar bi se lahko pomagali tako, da bi v prostem času kak čitanja večji sodrug čital drugim na glas. Brez dvoma bi lepa knjižnica opravljala v takem kraju veliko kulturno misijo. Vsekakor bo treba razmišljati o tem, kako bi se ustanovitev knjižnice uresničila, ker na pomoč podjetja in drugih faktorjev ne bo smeti računati, vsaj je njihovo načelo v tem pogledu dobro znano. Gospoda namreč stoji na stališču, da se zaostali in nenaobraženi delavec lažje izkorišča. Vsak naobražen delavec je tudi zaveden, takih pa gospoda nima posebno rada, tem tehtnejši dokaz pa je to za nas, da za kulturno povzdigo nas samih moramo skrbeti sami. Naobraženi delavci tudi vse drugače pojmujejo nalogo, vrednost in pomen strokovne organizacije, ker postanejo zavedni.

Na shodu se je oglasilo tudi več sodrugov, ki so z obžalovanjem ugotavljali, da se na Milanovem vrhu nahaja tudi nekaj takih delavcev, ki so vsaki pametni besedi nedostopni, kar tvori pravilnemu razvoju podružnice znatno oviro.

Izvolil se je pri ti priliki tudi nov odbor. Izvoljeni so bili sodrugi: Alojzij Vesel, predsednikom; Miroslav Poje, podpredsednikom; Anton Turk, tajnikom; Rebar Šander, blagajnikom; Troha Anton in Franič Simon, odbornikoma. Končno je bil za preglednika računov izvoljen s. Franjo Furlan.

Pričakovati je, da se bo novi odbor lotil z vso vnemo dela za povzdigo in procvit podružnice.

Prezid. Drugi dan je stopil s. Bradeško v dotiko z lesnimi delavci trdke Vilhar v Prezidu. Tu se je ponovno izkazalo, kako je naša trditev resnična, da so razmere, zlasti plačilne, tam, kjer deluje naša strokovna organizacija napram krajem, kjer so lesni delavci brez organizacije, tako različne, kakor noč in dan. Lesni delavci v Prezidu namreč dosedaj tudi še niso našli poti, ki vodi do strokovne organizacije, zato pa so tudi njihove plače tako sramotno mizerne, da ne zadostujejo niti za še tako skromno prehrano. Ti reveži so najbrže tudi mislili, da si bodo kaj prihranili, če ne bodo plačevali prispevkov strokovni organizaciji, toda vrezali so se. Ne le da si niso ničesar prihranili, so prišli celo tako daleč, da se pri svojih škandaloznih plačah niti suhih koruznih žgancev najesti ne morejo. Posledica tega je, da izgledajo kakor jelični. Njihove plače se niti ne upamo navesti, ker nas je sram, in tudi težko verjetno je, da bi danes lesni delavci kje mogli delati za tako beračijo, a vendar to za Prezid velja. Prezid je naravnost kričeč primer in dokaz za to, kako izgleda tam, kjer delavci niso organizirani, ob enem pa je Prezid tudi svarilni vzgled vsem onim lesnim delavcem drugih krajev, kjer delo strokovne organizacije še vedno ne znajo dovolj visoko ceniti.

Predno se bo moglo nadalje govoriti o razmerah in o popravilu teh razmer v Prezidu, morajo vsi tamošnji lesni delavci v prvi vrsti vstopiti v naš krog in postati člani naše strokovne organizacije. Tamošnji lesni delavci naj se zavedajo, da se zanje ne bo brigal nihče, ako se s pomočjo vseh ostalih lesnih delavcev ne bodo zase brigali sami. Vsak lesni delavec naj ima pred očmi, da ga njegov gospodar bo zaposlil le toliko časa, dokler bo pri moči in dokler ga bo mogel izkoriščati; kakor hitro pa mu moči opešajo ali pa kakor hitro ga radi kake slučajne krize ne more izkoriščati dovoljno, ga brez obzira na vse in brez

usmiljenja postavi na cesto. In kaj ima potem tak delavec od tega, da je svojemu gospodarju delal na pol zastonj in pri tem stradal? Zavedajte se, prijatelji, da so mali in veliki kapitalisti v svojem stremljenju popolnoma enaki in da nobene sentimentalitete ne poznajo. Lesni delavci vseh krajev naj vedo, da je dobro izvedena strokovna organizacija prvo in da vse ostalo pride na vrsto potem. To velja zlasti za lesne delavce v Prezidu, o katerih upamo, da jih bomo kmalu mogli pozdraviti v naši sredini kot sodruge in člane naše strokovne organizacije.

Ljubljana. V nedeljo dne 3. avgusta t.l. se je vršil polletni občni zbor podružnice Osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani, vršil se je v salonu restavracije „Pri Levu“ na Gosposvetski cesti in se je pričel ob pol 10. uri dopoldne. Obisk od strani lesnih delavcev ljubljanskih bi bil lahko boljši kakor pa je bil, čeprav je bilo število zbranih sodrugov lepo.

Polletnemu občnemu zboru je predsedoval podružnični predsednik s. Erjavec, zapisnik pa je vodil s. Virant ml. Dnevni red je bil: Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in kontrole, nadomestne volitve v odbor in raznoterosti.

V svojem poročilu s. predsednik omenja, da je bila v preteklem času zaznamovati občutna brezposelnost, vsled katere je marsikateri sodrug svojo redno brezposelno podporo izčrpal in da je bilo treba misliti na to, da se takemu članu preskrbi možnost eksistence v obliki izrednih podpor. Da se ta namen doseže, se je v to svrhu od početka pobiralo izreden prispevek v znesku 5 Din, kar pa se ni obneslo. Na celi črti se ta izredni prispevek ni mogel pobirati, ker je bil v nekaterih delavnicah vsled pomanjkanja dela uveden znatno skrajšani čas, pri mnogih sodrugih ta ukrep tudi sicer ni našel potrebnega razumevanja. Na to se je na nekem shodu bilo sklenilo, da imajo sodrugi onih delavnicah, kjer se je delalo polnih osem ur, plačevati tedensko redno po tri dinarje, tako da bi tedenski prispevek znašal skupno deset dinarjev. Toda tudi to se ni obneslo, ker so mnogi sodrugi dejali, da je ta prispevek previsok. Radi tega je odbor, ko je brezposelnost nekoliko pojenjala, tudi to ukinil tako, da je ostalo zopet pri starem sedem dinarskem prispevku na teden. Nadalje je sodrug Erjavec tudi opozoril na dejstvo, da je precej članov s svojimi prispevki v zastanku, kar smatra za zanikernost, ki je vse graje vredna. Dotične člane poziva, da v tem oziru store v najkrajšem času svojo dolžnost, ker bi se jih sicer moralo črtati, kar bi imelo za posledico, da bi izgubili vse svoje članske pravice in bi se morali zopet vpisati kot novi člani. Apelira zato na vse ostalo članstvo, da se za dotične brezbrizneže nekoliko pobriga.

Sodrug tajnik se spominja umrlega s. Šenka, nakar zbrani člani v znak počaščenja spomina vstanejo raz sedežev. Na to prečita zapisnik zadnjega občnega zbora, kateri je bil brez ugovora vzet na znanje. Svoje tekoče posle je odbor v preteklem polletju reševal na devetih rednih in dveh izrednih sejah. Shodi so se vršili štiri.

Brezposelnost je povzročila tudi znatno premikanje članstva, osobito ker so nekateri odpotovali. Meseca januarja je podružnica štela 426 članov, februarja 389, marca 448, aprila 352, maja 358 in junija 362.

Kot blagajnik poroča s. Hauptman, da so od 1. januarja do 30. junija 1924 razen za obrambeni sklad znašali skupni dohodki 27.772,50 Din. Kakor rečeno, v tem dohodki za obrambeni sklad niso zapopadeni, ker se jih vodi posebej in se na javnih zborovanjih ne izkazujejo, ima pa vsak član pravico, da se o stanju tega sklada osebno pri blagajniku prepriča.

Izdatki pa so sledeči: Na izrednih podporah se je izplačalo 2805 Din, na brezposelnih podporah 11.103 Din, upravni stroški so znašali Din 177, končno je bilo osrednji blagajni odračunanih 18.953,25 Din.

Za sklad za podpiranje brezposelnih, ki so svojo redno brezposelno podporo že izčrpali, se je potom izrednih prispevkov nabralo 4540 Din, izplačalo pa se je na račun tega sklada 2521 Din. Prispevali, oziroma nabrali so za ta sklad in sicer: Mizarji tvrdke Naglas 1958 Din, tvrdke Perko 621 Din, Stavbna družba 439 Din, Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev 334 Din, tvrdke Škofar 328 Din, tvrdke Rojina 246 Din, tvrdke Trink 81 Din, tvrdke Ahačič 235 Din in so končno posamezniki prispevali 295 Din. Kot podporo preganjanim sodrugom v Splitu se je posebej nabralo 420.75 Din.

Za kontrolo je izjavil s. Tome, da je bila kontrola sicer težka, vendar so pa računi v redu. Tu in tam nahajajoče se nebitvene računске napake so se popravile. Na to je bilo blagajniško poročilo vzeto na znanje.

Poročilom so sledile nadomestne volitve. Izkazalo se je, da s. Hauptman svoje funkcije ne more vršiti tako, kakor bi to v interesu podružnice bilo želeti, kar tudi sam priznava, ker stanuje v Mengšu, kar je za opravljanje tako važne funkcije, kakor je funkcija blagajnika, vsekakor predalet. Zato se v sporazumu s s. Hauptmanom izvoli družega blagajnika, in se določi za to funkcijo s. Viranta ml., ki njemu dodeljeni posel tudi sprejme. Svoje posle bo s. Virant ml. opravljal v društvenih prostorih vsak petek zvečer po delu ter ob nedeljah dopoldne. Podpore pa se bodo izplačevale samo ob nedeljah dopoldne. Člani in funkcionarji naj se po tem ravnajo. Za podružničnega tajnika se določi s. Tome. V ostalem se pritegnejo namestniki odbora, kakor jih je bil izvolil celoletni redni občni zbor.

Pri raznoterostih se je vnela razprava o prispevkih in podporah. Na to stvar se bomo ozrli v posebnem članku.

Ko je s. Erjavec še pozval člane odbora ter zaupnike, da se odborovih sej, oziroma zaupniških sestankov redno udeležujejo, je dobro uspeli polletni občni zbor zaključil.

Pripomniti moramo, da se je polletni občni zbor vršil mirno in dostojno.

Dne 6. t. m. se je v neki gostilni v Linhartovi ulici zvečer po delu vršil sestanek delavcev tvrdk Šenica, Trink in tovarne za učila. Drugi dan na to se je vršil v društvenih prostorih sestanek delavstva tovarne Naglas. Oba sestanka sta bila dobro obiskana in jih je vodil s. Erjavec. Govorila sta na prvem sodruga Tokan in Kordič, na drugem pa sodruga Tokan in Bradeško. Poleg teh so na obeh sestankih govorili še tudi nekateri drugi sodrugi iz posameznih delavnic. Sestanek delavstva tvrdke Naglas se je imel prvotno vršiti v gostilni „Pri vitezu“ na Bregu, iz nerazumljivih vzrokov pa se je potem vršil v društvenih prostorih. Ugotavljamo, da se je v tem pogledu napravila napaka, ker v zadnjem trenutku večina sodrugov ni vedela, kje se sestanek prav za prav vrši; in ker je tovarna Naglas od društvenega lokala oddaljena, je potem precej sodrugov šlo kratkomalo domov. V splošnem pa so taki sestanki jako potrebni in za celoten pokret lesnih delavcev ljubljanskih tudi koristni. Na njih se lahko temeljito razpravlja o zadevah tičočih se razmer v dotični delavnici. Na njih se tudi lahko rešuje vprašanje delavniških zaupnikov in sploh vse, kar prihaja v poštev. Praksa je pokazala, da so uspehi delavniških sestankov za pokret velike važnosti.

Obrtna sodišča.

Z zakonom z dne 27. nov. 1896, šte. 218 d. z., uvedla so se v bivši Avstriji obrtna sodišča, katerih ustanovitev za posamezne okraje je prepuščal ta zakon justičnemu ministrstvu v sporazumu z dotičnimi ministrstvi po zaslišanju deželnega zbora.

Ustanavljala so se potem obrtna sodišča v večjih in najvažnejših industrijskih mestih in slednjič ustanovilo se je obrtno sodišče tudi v Ljubljani z naredbo just. ministrstva z dne 1. julija 1909.

Krajevna pristojnost ljubljanskega obrtnega sodišča raztega se na okoliš okrajnega sodišča ljubljanskega, stvarno pristojnost pa obsega vsa v tem okolišu ležeča podjetja, na katera se uporabljajo obrtni red, izvzemši železnice ter določa poznejši zakon o trgovskih nastavljenicah (16. I. 1910 št. 20 d. z.) tudi pristojnost obrtnega sodišča za spore iz službenih razmer, urejenih s tem zakonom.

Pristojno je obrtno sodišče osobito za mezdne spore, za spore glede delovnega ali učnega razmerja, za spore glede odškodnin iz takega razmerja, nadalje glede izročitve in vsebine delavskih knjižic in spričeval, za spore glede stanovanj v delavskih hišah in za spore med delavci istega podjetja radi skupno prevzetega dela.

Ljubljansko obrtno sodišče obstoji iz predsednika in njegovega namestnika, ki morata biti sodnika po poklicu in ki oba imenuje ministrstvo pravde izmed sodnikov deželnega sodišča; in poleg teh iz 48 prisednikov in 28 namestnikov, vsled zakona o trgovskih nastavljenicah iz leta 1910 pa še iz 4 nadaljnjih prisednikov in 4 namestnikov.

Nadalje je 16 prisednikov pri prizivnem sodišču. Prisledniki izvolijo še iz 4 skupin obrtnih obratov (I. veliki obrati izvzemši trgovinske obrate, II. mali obrati z isto izjemo, III. trgovinski obrati, IV. skupina ustanovljena vsled zakona o trgovskih nastavljenicah). V vsaki skupini volijo polovico prisednikov ozir. namestnikov delodajalci in polovico delojemalci in sicer voli:

I. skupina 16 prisednikov in 8 namestnikov, II. 20 prisednikov in 12 namestnikov, III. skupina 12 prisednikov in 8 namestnikov, IV. skupina 4 prisednike in 4 namestnike.

Razun tega voli vsaka skupina 4 prisednike prizivnega sodišča. — Zadnje volitve so se vršile meseca septembra 1921. Obrtno sodišče razpravlja in sodi v senatu, obstoječem iz predsednika (ali namestnika) in dveh prisednikov, izmed kojih mora biti eden podjetnik, drugi delavec.

Priziv zoper razsodbo obrtnega sodišča je dopusten.

V drugi stopnji razpravlja potem deželno kot prizivno sodišče v senatu, obstoječem iz treh poklicnih sodnikov in iz dveh prisednikov.

Na deželno sodišče gre tudi rekurz, v kolikor je dopusten v postopanju pred obrtnimi sodišči.

Za izvršitev na podlagi razsodb in poravnjav obrtnega sodišča je pristojno okrajno sodišče v Ljubljani.

Obrtno sodišče je sicer samostojno, le nadzorstveno in disciplinarno oblast nad njim ima predsednik deželnega sodišča.

Za uradne prostore, za kurjavo, razsvetljavo, pisarniške in druge stvarne potreščine skrbeti imajo občine, spadajoče v okoliš ljubljanskega okrajnega sodišča v razmerju predpisane pridobnine in dohodnine.

Ostale stroške trpi država.

Institucijo obrtnih sodišč bi nujno kazalo proširiti. Želeti bi bilo, da se v Sloveniji ustanovi obrtna sodišča v Celju, Mariboru, Ptuj, Novem mestu, v Kranju ali na Jesenicah na Gorenjskem in morda tudi v Slovenjem gradu.

V zadnjem času morajo tožniki, in to so naravno sami delavci, plačevati pri ljubljanskem obrtnem sodišču tudi kolektivno, ki je dosti visoka.

Je že res, da mora toženi delodajalec kolektivno delavcu kot tožniku povrniti, toda le v slučaju, če delavec tožbo dobi, ako pa jo ne dobi, mora stroške za kolektivno nositi sam. Ta novotarija je krivična in tudi ne odgovarja prvotnemu namenu te institucije.

Obrtna sodišča so bila za časa stare Avstrije ustanovljena zato, da se spore, izvirajoč iz delovnega razmerja, ki so včasih malenkostni, reši hitro in brezplačno. Če delavec svojo tožbo zgubi, tedaj je itak že dosti oškodovan, ker se gre običajno za plačo ali odškodnino, ki mu sicer pripada, pa je ne dobi. Zakaj

se potem od tega delavca zahteva še plačilo kolektivne? Poleg tega je vsak delavec, ki toži svojega delodajalca, po navadi že brez posla in s tem tudi brez zaslužka. Ne gre nam v glavo, kakšna socialna politika in sodna pravica naj bi to bila, ki obrne delavcu žep popolnoma, med tem ko ga je njegov delodajalec itak že opeharil.

Dopisi.

Glažuta. Čudne reči se včasih dogajajo pri nas. Navajamo slučaj, ki dokazuje kake posledice ima včasih lahkovernost naših lesnih delavcev. Tukajšnji delavec Matija Rus je na hribu od Ivana Rusa dobil list „Orjuna“, ali mu ga je dal v svrhu propagande ali morda za porabo v gotove svrhe, sicer ne vemo. Tudi to ne vemo, kaj mu je Ivan Rus vse natvezil, dejstvo pa je, da je Matija Rus po svojem povratku s hriba pripovedoval, da je osrednje društvo lesnih delavcev od Rusa podkupljeno, da se sme delati po 10, 12 in celo 14 ur dnevno itd. Samo to nismo mogli izvedeti, kakšna je bila podkupnina, koliko je bilo podkupnine in kdo je prejel to podkupnino. Seveda tega tudi nikoli ne bomo izvedeli in izvedeti ne moremo in to iz razumljivih vzrokov, ker se je podkupnina izvršila v fantaziji ubogega Matije. Toda svojo lajno o tem in še o marsičem drugim je gonil tako dolgo, da se mu je počelo blesti in so reveža radi sumljivih simptomov, ki so se pri njem pojavili, dne 23. julija t. l. morali spraviti na opazovalni oddelček bolnišnice v Ljubljani. Tak je bil konec te podkupitve! Žalostni so taki pojavi, še bolj žalostno pa je, da take čenče prerado najdejo peslušna ušesa in povzročajo zbeganost.

Franc Žurga, katerega je tukaj pred kratkim ubilo podirajoče se drevo, je prišel v Glažuto iz Loškega potoka. V Loškem potoku ni hotel delati nadure brez procentov, kar je bilo popolnoma v redu, ni pa siromak delal dolgo pri nas.

V prvi polovici meseca julija odšel je od tukaj član naše podružnice s. Gregor Kvas. V Grosupljem se mu je bogve iz kakšnega namena pridružil neki fakin, ki je obdolžil Kvasa, da je ukradel neko kolo. Kvas je bil na to zaprt. Ta obdolžitev je težko verjetna, kajti s. Kvasa smo poznali kot poštenega človeka. Najbrže je dotični fakin po razgovoru s Kvasom posnel, da ima ta pri sebi nekaj svojih prihrankov, katerih bi se bil rad polastil; ker pa se mu to ni posrečilo, ga je potem obdolžil tatvine kolesa.

V Duplici pri Kamniku si je v tovarni Remec & Comp. mojster Orešnik Franc pri vrtilnem stroju zlomil levo roko. Oddali so ga v bolnišnico. „Dobrohotni“ Remec bo ponesrečenemu Orešniku za časa njegovega bolenja gotovo izdatno „pomagal“. Verjetno pa je tudi to, da ga bo odslavljal sedaj, ko se je pri njem pohabil.

Na stara leta. Nemila usoda je zadela našega prijatelja in člana naše strokovne organizacije Jožeta Dermastjo. Koncem meseca julija t. l. so mu v ljubljanski bolnišnici namreč amputirali (odrezali) desno nogo nad kolenom! Jože Dermastja je dolga leta delal pri Kranjski stavbni družbi kot mizar in strugar. Mož je že 72 let star, in v teh letih se je moral revež podvreči tej težki operaciji. Prestal je operacijo sicer srečno, toda če bo mogel opravljati še kedaj delo kot mizar in strugar, je drugo vprašanje. Bolezen na nogi je imela najbrže svoj izvor v prehladitvi. Počela se mu je noga odpirati, nastala je zastrupitev in posledica tega je bila, da je siromak na stara leta izgubil nogo. Mi našega starina obžalujemo tembolj, ker je bil vedno mož na svojem mestu.

Socialna politika.

Se že oglašajo. Zadnjič smo obširnejše poročali o nameravani cepitvi Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, ki si jo tako vroče žele g. Rebek v Celju in nekateri gospodje obrtniki v Mariboru. Rekli smo tudi, da si cepitve žele delavskega denarja lačni obrtniki iz razlogov, da bi sčasoma vsako delavsko zavarovanje postalo sploh iluzorično. Ob enem pa smo tudi pisali, da za Celjem in Mariborom bodo prišli z zahtevo po „svojem“ okrožnem uradu za zavarovanje delavcev še obrtniki drugih krajev. Naše prerokovanje se je uresničilo. Obrtniki v Kranju na Gorenjskem so po vzoru svojih celjskih bratcev istotako vpregli zastop mestne občine kranjske ter skriti za hrbtom občinskega zastopa, ki so ga poslali v boj zahtevati, da se tudi v Kranju, ki je od Ljubljane oddaljen za streljaj, ustanovi poseben okrožni urad. Sedaj ne manjka nič drugega kakor to, da se bo oglašil zastop občine Studenec pri Ljubljani in bo istotako zahteval poseben okrožni urad. Mogoče je pri nas vse, tudi največja budalost. Sumimo, da se je novo izvoljeni demokratični zastop hotel izkazati

hvaležnega svojim Papenheimerjem za izvolitev in je zato morda proti svojem lastnemu prepričanju zaigral to komedijo samo, da pokaže dobro voljo.

Mi vsaj kranjskega župana Pirca ne smatramo za tako bedastega, da ne bi vedel, da bi pri čim manjših okrožnih uradih, zlasti pa kar se tiče nezgodnega zavarovanja, morali ravno podjetniki plačevati tem višje prispevke.

Kranjski občinski očetje bi svojim obrtnikom poslužili zelo slabo, o tem bi jih kmalu prepričal zavarovalni tehnik. Vsekakor bi bilo boljše, če bi gospodje molčali o stvari, o kateri ničesar ne razumejo. Sami sebi naši obrtniki lastnega zavarovanja, katerega bi bili nujno potrebni, ustvariti ne znajo, tembolj pa se brigajo za delavsko zavarovanje, ki jih sicer prav nič ne briga, pri katerem pa čutijo nekaj denarja, katerega bi se radi posodili in vrnili ob sv. Nikoli.

E, gospodje, ne bo šlo tako, kakor si mislite. Na srečo v nesreči gospod Uzunovič kot minister za socialno politiko delo tega ministrstva sabotira in tako ni pričakovati, da bi se pobožno želje premodrih gospodov obrtnikov uresničile.

Brezposelnost in problemi skrbstva za brezposelne.

V založbi „Splošne knjižnice“ v Ljubljani je izšla v 27. zvezku važna knjižica z naslovom „Brezposelnost in problemi skrbstva za brezposelne“, ki jo je spisal Fran Erjavec. Knjižica obsega 82 strani in velja broširana 12 Din, vezana 17 Din, po pošti 80 p več.

V slovenski literaturi je ta knjižica prva svoje vrste. Snov obravnava knjižica v šestih poglavjih, in sicer: 1. Brezposelnost in nje vzroki in posledice, 2. Skrbstvo za brezposelne, 3. Posredovanje dela, 4. Podpiranje brezposelnih in zavarovanje za brezposelnost, 5. Statistika brezposelnih in 6. Sorodni problemi.

Sodrugom lesnim delavcem priporočamo, da po tej knjižici sežejo in da jo čitajo. Nujno pa priporočamo, da jo vsaka izmed podružnic Osrednjega društva lesnih delavcev nabavi.

*

Proti koncu meseca julija smo, kakor znano, dobili novo vlado. Skrajni čas je bil, da je padel režim, ki je bil za delavske težnje in potrebe gluh in slep. V izdatni meri so v novi vladi zastopani tudi slovenski klerikalci. Izmed teh je postal dr. Korošec podpredsednik in minister vere, profesor Sušnik minister prometa, dr. Fr. Kulovec minister agrarne reforme in Ivan Vesenjaki minister poljedelstva. Minister za socialno politiko, ki nas najbolj zanima, je postal dr. Šefhija Behmen, musliman. Mi delavci tudi od nove vlade nimamo ničesar posebnega pričakovati. Ker pa si bo hotela nova vlada najbrže pripraviti teren za nove volitve, zato ni izključeno, da si bo skušala pridobiti popularnost s tem, da bo delavstvu morda res vrgla tu in tam kako drobtinico. Poroča se na primer, da je minister prometa Sušnik podpisal odlok, po katerem se v Zagrebu morajo nakupiti zemljišča za gradnjo stanovanjskih hiš za železničarje, ki stanujejo še vedno v vagonih. Železničarje, ki stanujejo s svojimi družinami v vagonih, je v Zagrebu okrog 500. Podobna akcija se pripravlja baje tudi za Ljubljano. Ako se ta akcija izvede, tedaj bo to za trpinčene železničarske družine pravi blagoslov, ob enem bo z gradnjo preskrbljeno tudi za delo stavbinskim delavcem, mizarjem in drugim rokodelcem. Ker smo pa silno neverjetni Tomaži, bomo tudi poročilo o gradnji teh stanovanjskih hiš verjeli še le takrat, kadar bomo videli, da se te hiše v resnici zidajo.

Za enkrat sprejemajo novi gospodje ministri pridno deputacije uradnikov, invalidov, vpokojencev itd., ravno tako, kakor je to bilo za časa prejšnjega režima, in na vse pretege obljubujejo vsakemu in vse ravno tako, kakor so to delali poprejšnji ministri.

O novem ministru za socialno politiko dr. Behmenu, ki je po poklicu zdravnik, pravijo, da je mož modernih nazorov. Če je to res, tedaj bo v svojem ministrstvu imel dovolj hvaležnega dela. O njem poročajo, da je nekim časnikarjem izjavil, da bo njegova prva naloga spraviti pred skupščino invalidski zakon. O zakonu o zavarovanju delavcev predvidena uvedba zavarovanja delavcev za slučaj starosti in onemoglosti, ki ima stopiti v veljavo prihodnje leto, je dejal, da se mora ta panoga zavarovanja tudi dejansko izvesti. O zakonu o zaščiti delavcev je rekel, da bo poskrbel, da se bo tudi izvajal. Obetal je tudi skrb za izseljence itd.

Ako ima gospod minister res toliko dobre volje, tedaj bi mu še svetovali, naj najprej da na rešeto uradniški štab v svojem ministrstvu in ljuliko v obliki raznih Kaželjcev pomeče na cesto. Inšpekcijam dela naj ukaže, da morajo vršiti svoje posle v namenu, v katerem so bili ustanovljene. Ukažej im naj, da se brez delavskih strokovnih organizacij delati ne sme. In vsakega inšpektorja, ki ne bi se po tem ravnal, naj enostavno vrže na cesto. Delavskim zbornicam naj da na razpolago potreben denar, da bodo mogli delati, in naj

za iste razpiše volitve. Preskrbi naj sredstva za podpiranje brezposelnih in pritiska na to, da se bo gradilo poslopja za urade in stanovanjske hiše za delavstvo in uradništvo. Naravnost samaritansko delo bi pa novi minister za socialno politiko opravil, če bo podminiral Središnji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu, da bo ta največji parasit na delavskem telesu v državi zletel v zrak.

Toda počasi, do sedaj g. minister niti ene obljube še ni izpolnil, tem manj pa, da bi se oziral na nasvete. Upoštevamo, da še ni dolgo na krmilu, ali bo pozneje kaj? Mi si ne delamo prav nobene velike nade in bi bilo tudi naravnost otroško oddajati se kakim iluzijam, kajti sedanja vlada je zastopnica kapitalističnega reda in razreda, kakor je bila prejšnja in kakor so bile vse dosedanje vlade v Jugoslaviji in kakor so vlade vseh kapitalističnih držav.

Za ustvarjanje popularitete in pa ker sedanji režim iz političnih vzrokov išče moralne zaslombe tudi pri delavstvu, ni izključeno, da se bo ta režim, kakor smo že rekli, v socialno političnem pogledu trenutno res spomnil delavstva s kako mrvico. To nas pa nikakor ne sme zapeljati v kake prevare, kajti v tem trenutku, ko se bo ta režim čutil dosti jakega, bo napram delavcem ravno tako brezobziren, če ne še bolj brezobziren, kakor bi bil predidoci. Da ne govorimo kake izmišljotine, nam dokazuje najbolj brutalen nastop deželne vlade za Slovenijo iz leta 1920 na Zaloški cesti v Ljubljani, takrat, ko so bili v Ljubljani in Beogradu na krmilu ljudje iste klerikalne stranke kakor danes. To so ljudje, ki se delavstvu znajo hliniti in laskati takrat, kadar jim to njih politični termometer narekuje, ki pa stopijo delavstvu s okovanimi škornji na vrat v tem trenutku, ko jim se zdi, da je prišel pravi moment za to. Sedanji režim je izrazito meščanski režim in mu zato mora veljati borba delavstva, kakor vsakemu te vrste. Priznati se mu more samo to, da je bolj zvit in bolj farizejski, kakor so bili drugi, ki so nastopali z odprtim vizirjem in so delavstvu povedali v obraz, da ga sovražijo, med tem ko sedanji režim kaže delavstvu prijazno lice, za hrbtom pa ima skrito zastrupljeno bodalo.

Z meščanskimi režimi navzlic vsem njihovim obljubam nobena pomiritev ni mogoča, ker v interesu buržuazije, ki jo zastopajo in predstavljajo, delavstvu ustreči ne morejo.

Gospodarstvo.

Stanje sovjetske industrije. Po poročilu iz „Ekonomičeskaja žiznj“ je bilo na celokupnem teritoriju sedanje sovjetske Rusije zaposlenih leta 1913. 2.598.000 delavcev, ki so izvršili efektivnega dela za 5.620.000 zlatih rubljev. Na vsakega posameznega delavca bi prišlo tedaj 2163 rubljev efektivnega dela. Leta 1920. se je ugotovilo sledeče nazadovanje: Število delavcev je padlo za 39%, celokupno delo za 82,8%, delo posameznika za 70,8%. Produktivitetni indeks kaže sledeče številke: 1913: 100; 1914: 97,2; 1915: 113,7; 1916: 114,33; 1917: 86,6; 1918: 37,3; 1919: 33,6; 1920: 29,0. — Leta 1920. je bila produktivitetna najmanjša in od tedaj se industrija polagoma popravlja, kakor kaže sledeči indeks: Individualno delo: 1920/1921: 100; 1921/1922: 178,8; 1922/1923: 199,9; celokupno delo: 1920/1921: 100; 1921/1922: 201,5; 1922/1923: 248,5; mezda: 1920/1921: 100; 1921/1922: 135; 1922/1923: 374. V sorazmerju z letom 1913. so se dosegle sledeče številke: delavci 57%, celokupno delo 34,8% in individualno delo 62%. Te številke najjasneje kažejo položaj ruske industrije. Prevrat in meščanska vojna sta uničila najboljše delavske moči. Tovarne so se popolnoma zanemarile ali pa so se zbog blokade sploh opustile. Da se opomore, si mora Rusija predvsem ustvariti nove kadre dobrega kvalificiranega delavstva in spraviti v ravnotežje posamezne stroke industrije. Ni zdravo razmerje, ako so mezde v metalurgičnih strokah porastle od 7,8 zlatih rubljev na 29,9 červoncev (približno 10 zlatih rubljev), medtem ko je postalo delo v premogovnikih stokrat dražje. Celokupna industrija sovjetske Unije obratuje z 9% deficita.

Valutna reforma v Rusiji se je, kakor se poroča iz inozemskih gospodarskih krogov, popolnoma posrečila in Rusija ima danes dobro, stabilno valuto, ki temelji na zlati podlagi, tako da kvotirata sedaj dolar in šterling manj nego pred vojno, in sicer 1 dolar 1,87 in Lst. 8,30 zlatih rubljev.

Vsled občutnega pomanjkanja gotovine in nepovoljnih kreditnih razmer je zastalo v Sloveniji vse stavbno delovanje in v doglednem času tudi ni pričakovati nobenega zboljšanja. V drugih pokrajinah države situacija ni dosti boljša.

Izvoz lesa v Italijo je še vedno dokaj živahen, vendar pa je opaziti, da se v zadnjem času popraševanje nekoliko polega, ker so se stavbne tvrdke že v zadostni meri preskrbele, posebno v

tesanem lesu ponudbe daleko nadkriljujejo popraševanja, blaga je dosti na razpolago, ker je lanska huda zima napravila v naših gozdovih ogromne škode, posebno na mlajšem lesu, katerega je bilo treba izsekati in otesati. Na Notranjskem so pa zadnji viharji napravili naravnost katastrofalno škodo in porušili cele gozdne komplekse.

Pri rezanem lesu še vedno prevladuje popraševanje po blagu III. vrste, ki je doseglo že skorajda isto ceno kot monte blago in to največ vsled tega, ker so vse tozadevne zaloge že do malega izčrpane in nova produkcija pri dobri manipulaciji ne more vsebovati znatnih količin te vrste.

Izvoz drv vseh vrst precej dobro napreduje posebno v Italijo, pri izvozu istih v Mažarsko dela naši trgovini precejšnjo konkurenco Romunija, ki je zadnje mesece približno vsak mesec izvozila preko sto ton v Mažarsko in izvažala drva celo v našo državo, posebno v Vojvodino, kamor je izvozilo mesečno preko pet tisoč ton.

V zadnjem času se pojavlja precejšnja konkurenca od strani Avstrije, kjer tamošnji lesni industriji in trgovci vsled velikega pomanjkanja gotovine in vsled zadnjih bančnih polomov popolnoma derutnih kreditnih razmer ne obvladajo več situacije in se obrati zaporedoma ustavljajo. Tamošnjih industrijskih krogov se je polastila precejšnja bojazen glede stabilizacije valute in stabilizacije cen ter mislijo, da za jesen nadaljna iznenađenja niso izključena.

Razno.

Koliko je stala svetovna vojna? 80.680 milijonov dolarjev. To ogromno, za preprostega človeka naravnost nepojmljivo svoto so izračunali ameriški finančniki. Evo nekoliko primerov: vse francoske vojne od leta 1792 do 1815 so veljale skupno 6000 mil. dolarjev, narodno premoženje Velike Britanije znaša 70.000 mil. dol., avstrijska dedovinska vojna je požrla smešno svoto 200 mil. dol. 80.680 mil. dolarjev znaša preračunano v avstrijske krone 5.647.600 bilijonov. Ta svota v tisočkronskih bankovcih bi zavzela ploščino 56 milijonov kvadratnih kilometrov. Z njo bi lahko pokrili ves azijski evropski kontinent in povrh še Argentinijsko.

Katastrofa. Začetkom tega meseca je vsled deževnega naliva vdrla voda v premogokop v Krmelju na Dolenjskem ter ga je zalila, pri čemur je 10 rudarjev zgubilo življenje, nekaj pa jih je bilo ranjenih. Po ponesrečenih rudarjih je ostalo šest vdov in cela vrsta sirot seveda nepreskrbljenih.

Ali bo to pot gospoda tudi skušala zvaliti krivdo na delavce? Šlo bo težko. Rudarsko glavarstvo v Ljubljani je po nesreči hitelo preiskovati in ugotavljati vzroke katastrofe! Ali ni popreje vedelo, da krmeljskemu premogovniku taka nesreča preti, da bi pravočasno ukrenilo vse potrebno? No, mi vemo kako je, tako, kakor se od strani lesnih industrijev gosti gospodo od inšpekcije dela, tako lastniki ali ravnatelji premogovnikov gostijo tudi gospode od rudarskega glavarstva, kadar se pojavijo na pregledovanje, in najvažnejše je pri takih prilikah, če je dobro kosilo ali večerja, kakor pa če so obratne naprave v redu. Vestnost takih inšpekcij potem čutijo delavci.

V Francijo. Član naše strokovne organizacije, mizar sodrug Bergant v Ljubljani, je dne 29. julija t. l. odpotoval v Paris. Sodr. Bergant je že popreje delal v Franciji, sedaj si je potom znancev v Parizu preskrbel delo in se zopet podal tja. Upamo, da se bo s. Bergant potom pisem večkrat oglašal in mu želimo srečno bivanje v francoski republiki. V Ljubljani je nazadnje delal v tovarni za učila učiteljske zadrage.

Zahvala.

Upoštevajoč moj težki položaj mi je odbor podružnice Osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani naklonil 100 Din, sodrugi pri Kranjski stavbni družbi pa so nabrali in mi podarili 198 Din. Za izkazano mi dobrohotnost se tem potem podružničnemu odboru kakor tudi sodrugom pri Kranjski stavbni družbi iskreno zahvaljujem.

JOŽEF DERMATJA.

Edino

JUHARY

**nadomesti in pre-
kosi okus in redil-
nost mesa v hrani.**

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.